

Arxiu Històric de l'Hospitalet.
C/ Joan Pallarès s/n.
08901- L'Hospitalet.

Persona entrevistada: **Ramón Font Prats** (H).
Hi ha moments que parla també la seva dona (D).
FONS: **LA MARINA**.
Data: Octubre 2.000
Entrevistadora: Dolors Marín.
Duració: 65 minuts.
Signatura: Ot7

CARA A:

... a la casa de pagès o a la casa on estem ara?
No, jo vaig néixer a "Ca la Pepa".

A "Ca la Pepa"? I a on és "Ca la Pepa"?
"Ca la Pepa" està allà a la Zona Franca. Lo que avui és Motor Ibérica, era casa meva. Allà vaig néixer.

I era una casa gran? Tenia moltes hectàrees de terra?
No, hectàrees de terra no, perquè hectàrees en tenien quatre, només, però la casa era grandiosa.

Ah, sí? Era una masia bonica?
Amb els porxos i en fi...

Era antiga la casa?
Una casa de pagès de les antigues, sí, amb una palmera i un pou que hi havia fora al carrer.

Què maco! I eren molts germans vostès?
No, sol.

Ah, vostè sol. I el seu pare ja hi era d'aquella casa o no?
El meu pare també allà hi va néixer.

Ja hi va nèixer a aquella casa. Així vostè ve de família antiga de pagesos, no?
Oi, i tant! De tota la vida de pagesos, home.

I vostès què hi plantaven?
Allavores lo que fèiem era moltes mongetes i moltes escarxoferes. En aquell temps era... "Bueno", es feia de tot llavors, perquè també es feia blat, també es feia lo falç pels vaquers, que hi havia moltes vaques... però després és clar, ha anat variant i a última hora, ara ja s'ha acabat, que ni blat de moro, ni menjar per les vaques ni res d'això no es fa, es fa verdura.

Fan verdura per vendre, no?

Només es fa verdura per Mercabarna.

Sí? I encara té terres vostè?

Jo encara en porto, no cap de la que portava perquè allò ho ha absorvit tot la Zona Franca, però com que jo no sé fer res més que el burro i de pagès, perquè les coses són així, "pues" em vaig buscar una mica de terra per anar fent, i tinc 65 anys i encara...

Encara està actiu, eh?

Encara vaig cada dia al camp.

La majoria dels que he entrevistat també, quasi tots hi van al camp.

Es que jo no sabia que fer.

Sí, li agrada, no, la terra?

A la meva vida m'aixeco molt d'hora a la matí... "Beuno", molt d'hora... en aquest temps no perquè com que és fosc, però a les 6, quarts de 7, ja fa una hora que estic fora del llit.

Allavorens vaig a buscar el pa i una pasta per la meva dona i faig al que faig de la plaça i me'n vaig cap al camp fins el migdia o fins que em canso. Allavorens vinc, dino, vaig a fer migdiada un rato i a la tarda vaig a fer la partideta al Centre. I aquesta és la meva vida, o sigui, que hi ha gent d'aquí l'Hospitalet que no viuen gaire lluny d'aquí casa i a vegades estic dos anys que no els veig, perquè jo me'n vaig avall i no...

Però això de sentar-me en un banc aquí a l'Ajuntament i estar amb aquesta colla de vells, que jo també ho sóc... però a mi la conversa dels vells em pesa.

Li pesa, no? Perquè està acostumat a anar al camp, no?

Sí, em pesa perquè com que no tenen cap mal de cap... i jo encara en tinc de mal de cap, però com que ells no en tenen cap, només es fixen que si aquell xamfrà, que hi deuen fer-hi allà a aquelles obres... I a mi aquestes... amb això no, no, no.

A vostè li preocupen més els aiguats d'aquests dies, no? Li preocupen més els aiguats.

Sí, i tant. No, aquí ha fet una pluja molt bonica, perquè encara que estigués vuit dies seguit sense parar no faria cap mal.

No ha sigut ni pedregada ni res.

No.

I llavorens vostè de la vida de pagès, què se'n recorda de quan era petitet? Perquè el seu pare portava la terra o

tenia mossos d'aquells que a vegades venien de temporers?

Sí, home, a casa teníem lo que a aquell temps se'n deia... El mosso feia la vida a casa, els mossos feien la vida a casa, i allavors teníem un fixe que se'n deia. Aquest venia a treballar cada dia però es portaven el menjar i a dormir s'anaven a casa seva. Teníem dos, dos homes hi havia a casa i el pare, tres.

I llavorens quan es collia blat què venien, valencians per exemple, a ajudar a collir el blat o així també?

A casa com que teníem poca terra, perquè només hi teníem quatre hectàrees de terra, "pues" si es feia una mica de blat, normalment s'ho feien els tres homes de casa, ja s'ho feien.

I els mossos vivien amb vostès o vivien a Barcelona?

Sí, el que se'n deia mosso, aquell se li feia la vida i se li donava llit, inclús se li rentava la roba, com si fos un de casa, menjaven a la taula... A casa havíem sigut... el pare era molt... era una persona que era molt "campechana" i el d'això... el jornalero que teníem que es portava el menjar ell, se li escalfava la "fiambrella" i desde el primer dia va menjar a taula amb nosaltres.

Ah, sí? Molt bé.

Sí, per això al temps de la guerra va passar una cosa molt curiosa amb aquest home. Aquest home vivia al costat dels Quartels de Lepanto però ja al cantó de Barcelona, i quan van venir les col·lectivitzacions "pues" ell va haver d'anar a treballar a Sants, a la zona de Sants, ja no va venir... a tota la guerra ja no va venir a casa.

Però el sindicat de Sants sí que es va apresurar a cridar-lo i dir-li: "Escolta, aquella casa on treballaves et deuen alguna cosa? Perquè si no ens passejarem!"

Sí? Això va dir? Carai, si que anaven forts!

H: I aquest home era un home que hauria donat la sang pel meu pare.

D: El vaig conèixer jo?

H: El Vicens. Hauria donat la sang pel meu pare, perquè el meu pare se li havia portat molt bé i també ell era un excel·lent treballador, perquè fossis com que no hi fossis ells treballaven igual i inclús no se li havia de demanar res perquè ja sabien lo que s'havia de fer.

I el van cridar i li van preguntar si d'allò, i ell era un valencià d'aquests valencians i diu: "Che! Me cago en Déu!"

Diu: "A aquella casa he estat sempre menjant a taula i "hasta" he dormit..." perquè alguna vegada s'havia quedat a dormir, diu: "i no solsament no em deuen res sinò quie si a aquella casa passa alguna cosa us les vereu amb mi!".

I no li van fer res?

De dir això a dir "era un sinverguenza", allavors no costava gaire, fotre 3 o 4 tiros al cap.

I així vostès a la guerra van estar en actiu? "Bueno", les devien expropiar la casa o col·lectivitzar.

Sí, nosaltres hi vem viure igual. El meu pare cobrava un jornal...

Com si fos un treballador més.

Com si fos un treballador més, i així va anar.

Però no es va haver d'amagar, perquè he entrevistat alguns que es van haver d'amagar.

"Bueno", ell es va amagar però no pel règim. Es va amagar perquè al final el van cridar per anar a la guerra i es va presentar i tot al quarter de Lepanto, però no sé què va passar que quan va ser mitja tarda endavant, devien canviar les ordres o alguna cosa i van dir: "Bueno, els que siguin de vora casa si volen que vagin a dormir a casa, però demà a les 8 aquí".

I va venir a dormir a casa i l'endemà no si va presentar, no si va presentar i es va amagar a casa mateix, eh?

A casa mateix.

Sí, a casa teníem un tinell que se'n deia molt disimulat...

Què és un tinell?

Un tinell era... per exemple, l'escala pujava, oi? I tot el "hueco" de l'escala a dalt hi havia com si fos un racó de ????, perquè allà dintre hi havia ???. Doncs ja tenia una escaleta a punt per si... Ell s'estava a casa, sense sortir fora al carrer, però per si hagués vingut algun miliciano o alguna cosa "pues" agafar l'escaleta, pujar a dalt, treure l'escaleta, tancar, i quedava una cosa molt disimulada que em penso que no l'haurien trobat.

I "bueno", ja com que això va ser molt al final...

Ja s'acabava la guerra.

S'acabava la guerra, va passar cosa d'un mes o així, van entrar els nacionals i "bueno", ja vem quedar a casa com si no hagués passat.

I llavors vostè durant el temps de la guerra va anar a alguna escola? Perquè les Nollas, que són veïnes seves em van dir que van anar a una escola com de nens i a lo millor

vostè també li va afectar, que era per allà la Motor Ibérica, no?

Sí, vem anar a col·legi a una casa que se'n deia "Cal Pere Llorens", que hi havien dugues noies que havien estat... dugues noies més grans que jo, una tenia 5 anys i l'altra poder en tenia 10 més que jo a aquella època... que havien estat a les monjes i "bueno", bastant instruïdes i durant la guerra ens van donar classe allà.

Van fer classe.

Això mateix, vam fer col·legi, i anavem l'Estruc...

Ah, el "Limpiabotes"?

Sí.

Ah, el vaig entrevistar a ell, sí.

Som de la mateixa quinta. Anavem amb ell i després hi havien els nanos dels refugiats, perquè com que van portar gent de províncies i els van col·locar per les cases de pagès... que precisament a casa no en vem tenir perquè teníem uns oncles de Madrid.

Ah, que també van venir família?

O sigui, no van venir perquè ells també estaven perseguits a Madrid i van venir cap aquí i es van estar a casa i al haver-hi ells "pues" ja no... Si no segurament ens haurien portat refugiats.

Clar, i els seus oncles van venir de Madrid cap aquí...

Sí, perquè el meu oncle... el que no sé ben bé el per què, perquè és clar, jo llavors era un crio, però el meu oncle estava perseguit; o sigui, van anunciar "hasta" per la ràdio perquè el volien passejar, sí.

Ah, devia ser de dretes o catòlic o alguna cosa d'aquestes.

No sé, no, treballava en una empresa, quina empresa no sé però tenia una feina molt compromesa, és el que es cuidava de llogar i despedir gent, quan sobraven despedir-los i quan d'allò entrar-los, i és clar...

Allavors els oncles que teníem aquí, que un era lo que és avui en dia, era policia de Barcelona, va agafar el cotxe i els va anar a buscar. Va anar a buscar el matrimoni, els dos crios i la meva àvia que estava a Madrid, i van venir cap a casa i a casa és calr, no els van molestar mai.

I quan va acabar la guerra van tornar a Madrid.

Quan va acabar la guerra van anar a Madrid i es van tornar a instal·lar tal com estaven.

Déu n'hi do! I abans de la guerra què se'n recorda de la seva mare? Feia el dinar per tots, per vostès, pels mossos...?

Sí, sí.

I què feia? Se'n recorda de la vida de la seva mare?

Oi, i tant que me'n recordo! La vida d'esclava d'abans, perquè abans les senyores eren més esclaves que avui en dia.

Que ara, no?

Sí, i la meva mare ja era una miqueta més moderna, perquè la meva mare era filla d'aquí Hospitalet, ja era una noia de poble. La meva mare va ser una de les primeres que es va tallar el "moño".

Ah, sí? Mira.

Sí, va ser una de les primeres d'allà abaix.

D'allà abaix, de les masies.

Al poble ja hi havia moltes senyores que anaven amb el cabell tallat però alla`abaix es portava "moño" i tot això i la mare va ser de les pioneres en treure's el "moño" i anava una mica pintada... En fi, era una miqueta...

Que era presumida.

No es que fos presumida, però anava molt ben posada sempre, no sortia de qualsevol manera.

Com se deia?

Bienvenida.

Què més, Bienvenida...?

Prats Piguillem.

Prats també?

Prats Piguillem, sí.

Està ple de Prats aquí.

Nosaltres som Prats tots.

Jo també sóc... "bueno", la meva àvia és Prats també, però són de Sant Martí de Provençals.

El García no és "algo" de Prats també?

No, la seva dona, la seva dona és Prats.

Ah, t'anava a dir perquè em venia pel cap que...

La seva dona són Silvestre Prats.

Ah, ja.

Clar, la meva tieta i la meva mare són germanes, són Silvestre Prats. De Prats hi ha molts.

Ah, la teva mare era germana d'ella?

Sí, sí.

Poder la conec a la teva mare jo.

Sí, segurament.

A ella sí la conec però a la teva mare no... Home, si la veiés poder sí.

Sí, sí, perquè van aquí a l'Ateneu...

En canvi jo a tu no tinc gens present d'haver-te vist.

Veus?... M'explicava això, la vida de la seva mare que era una mica de treballar molt, no?

Sí, sí, home, era una casa de pagès que era molt gran...

Havia de netejar molt, no?

Sí, sí, i la meva mare estava molt delicada, la prova és que va morir i era una criatura, va morir amb 53 anys.

Molt jove, sí.

Tota la vida va estar malalta.

Sí?

Tota la vida. Tota la vida va estar malalta...

Se'n recorda què feia per menjar la mare quan eren tanta colla a casa?

Mira, allavors a les cases de pagès... no era a la meva sola, era a totes, es menjaven moltes mongetes.

Sí, això m'ho han dit.

Moltes!

A vegades "hasta" per esmorzar.

Es feia l'olla de mongetes cada dia i es menjaven mongetes per sopar bullides i l'endemà a la matí per esmorzar fregides, normalment es menjava molta cansalada però no sempre cansalada, però vui dir, normalment amb un tros de "tocino". Es fregia primer el "tocino" i amb l'oli es fregien les mongetes. Això és el d'allò.

I per dinar cada dia de la setmana escudella... es menjava escudella.

Era lo que feien a tot arreu.

Hi havien galliners que poder es podia tirar de gallines i ànecs i escudella. Home, no hi havia tant de poder d'adquisició com ara!

Clar, no menjaven tanta carn, sinò més aviat el bestiar que tenien a casa.

I allavorens a les cases de pagès... a casa no es matava perquè el meu pare era una mica especial amb això. A casa no se'n matava de porc.

No?

No, perquè deia: "Si mates porc estas obligat a menjar porc tot l'any".

Ah, i no li agradava?

No... Sí, l'agradava però li agradava menjar un parell de copss a la setmana, però no d'allò de per esmorzar butifarra amb pa amb tomàquet, que si per dinar escudella amb butifarra i cansalada i massa "tocino". I després també perquè tampoc erem molta colla, si hi havia dos homes i hi havia un home a treballar, el pare i la mare i jo i a temporades hi havia l'àvia i a temporades l'àvia s'anava a Madrid amb l'altra filla. Les de Madrid era una germana de la meva mare... vui dir, que la colla era petita, i un "tocino" durava molt, i allavors el pare s'estimava més que el dissabte quan venien a comprar compraven un tall de cansalada per un parell de dies i para de comptar.

I peix no menjaven mai? No gaire, no?

Sí, també menjavem de peix, però no se menjava gaire de peix.

No, perquè llavors havien de venir a comprar a Hospitalet.

Sí, i si menjavem una mica més era perquè venia un senyor d'allà abaix, d'allà abaix de les casetes del Vidriol i portava doncs... passava em sembla que... no sé si era el dijous o el dimecres que passava i se li comprava "algo" per la setmana... en fi...

I a on és això de les casetes del Vidriol?

Això allà abaix a "La Farola".

Ah, allà es deia les casetes de Vidriol.

Sí, hi havia una barriada que se'n deia "les casetes" perquè hi havia una fàbrica de vidriol i per això se deia allà abaix "el Vidriol".

Ah, i llavors era un pescador que anava venent el gènere per Marina per les cases.

Això mateix, es que a les casetes tots ho eren de pescadors, però n'hi havia un que un dia a la setmana es

dedicava, es fotia aquí al cap... aquell que hi ha a la plaça... i passava per allà Marina.

Anava passant per allà a peu i anava passant de casa en casa. Sí, anava passant de casa en casa fins que acabava el peix.

Està molt bé. I llavors a l'escola vostè venia aquí al Centre o no?

Jo "antes" de la guerra vaig anar al Prat.

Ah, anava a l'escola del Prat?

Sí.

Què li quedava més a la vora o no?

Sí, quedava més a la vora i a més a més com que al Prat agafaves l'autobus, de la Plaça Espanya al Prat anavem amb autobus.

Allavors quan va venir la guerra "pues" ja vem estar a aquella casa que t'he dit, a "Cal Pere Llorens" i quan s'acabà la guerra llavors ja era més grandet, em van comprar una bicicleta i pujavem tota una colla.

Anaven a cal senyor Masot?

Les noies de "Cal Ramonet Duràn", les Bartres que eren dugues...

Sí, l'Amelia...

Sí, el de Cal Estruc, de "Ca Pilotes" vaja, que se'n deia la casa de pagès... també venien l'Estruc i...

La germana devia venir també, no?

No, de la germana no entinc record jo, perquè les germanes, totes dugues eren més grans que jo i no sé on anaven, no sé on van anar, no sé, però en bicicleta nosaltres sée que ens ajuntavem els dos de "Cal Pilotes", els dos de "Cal Ramonet Duràn", quatre, jo cinc... ho dic parlant de les cases, a "Cal Sallo" també hi havien dos, set, "Ca la Conxita" encara no perquè eren més joves... I allavorens quan erem a la carretera del Prat o així, allavors ens trobavem amb els de "Can Famades", que venia la noia i el noi, i tots cap a Hospitalet, i quan arribem a Hospitalet resulta que el senyor Massot... jo vaig anar al Centre Catòlic, després també vaig anar a Cal senyor Masot i "bueno", cada qual anava al seu col·legi. Jo deixava la bicicleta al Casino, al Centre... per això l'he considerat tota la vida com a casa meva perquè com que ja hi havia... de tan petit ja hi deixava la bicicleta i tota la vida en bicicleta, perquè és clar, cap a Hospitalet venies amb bicicleta, no hi havia altra cosa.

Sí, sí, m'ho diuen, que deixaven coses, clar.

"Hasta" quan ja vaig ser gran i ballavem venia en bicicleta llavors.

Ah, sí?

És clar, en què havies de venir? No hi havia cap més medi de locomoció llavors que la bicicleta.

I llavorens vostè recorda els aiguats, els grans aiguats que ha hagut aquí a La Marina?

Sí, sí, les sortides del riu, ja ho crec. Un any hi va haver dugues quasi de seguides, eh?

Quan era petit vostè això o ja gran?

No, de petit jo no vaig veure mai cap de riuada, de petit, de jovenet mai, després quan vaig ser més gran van venir a l'any... no sé, però devia ser al "menos" després de la guerra, de l'any 40 en amunt hi va haver-hi la riuada, sí. Jo de petit no recordo una riuada, ara llavors els hiverns hi havia vegades que es passava com aquell que diu 15 dies plovent.

Ah, sí?

Sí, plovia molt abans, molt. I em queda en la memòria això perquè sé que la meva mare era una dona que com quasi bé totes les senyores era molt pulida, era molt neta i hi havia vegades que estava jo vuit dies que no em deixava quasi bé sortir al carrer perquè la canalla quan s'embruten els peus ho embruten tot i mira, allà dintre mirant tebeos i mirant... en fi, allà la canalla...

És veritat, què feia quan era petit, miraba tebeos, no tenien ràdio quan era petit encara o sí?

Sí, nosaltres en vem tenir, jo em recordo que en vem tenir un de galena, d'aquells que es buscava a l'estació de galena, però poca "divertisió", poca.

I se'n recorda de les festes majors què feien? Quan hi havia per exemple, la de Bellvitge el dia 8 de setembre, que feien tot això...

Sí, jo vaig ser ministre de la de Bellvitge.

Ah, vostè va ser?

Sí, "bueno", tots, els d'allà abaix de Marina tots vem ser un parell d'anys.

Clar, anaven fent el "turno" una mica, no?

Es venia aquí a buscar el capellà i es anava al Sant Pas...

I vostè havia anat a fer el Sant Pas, sí?

Sí, sí.

I què feien?

Veníem a buscar al senyor rector amb la tartana i anar d'una casa a l'altra.

Ah, i anaven beneint d'una casa a l'altra.

I anavem beneint d'una casa a l'altra.

I què feien, donar la volta a la casa o "algo" o no?

Exactament donar la volta a la casa no, però en el portal fotíem... no sé, primer ho mollavem, fotíem un grapat de sal beneida...

Ah, tiraven sal? No ho sabia.

sí, un grapat de sal i quedava enganxada allà, la pluja l'anava tirant a terra, però quedava enganxada allà, no sé què portava aquella sal.

Clar, era com una "bendició" contra les malediccions i tot això.

Això mateix, sí, ssí, que avui suposo que no deu existir això.

No, es que és això, que ja no es fa, desde deprés de la guerra quasi que ja no es va fer.

I allavorens "pues" per la Mare de Déu de Bellvitge, vem fer varies vegades Festa Major.

Què feien, ball?

En cases diferents, sí. Se'n va fer a "Cal Manel de Ca la Conxita", se'n va fer a Cal... Cal Mariano, ai... a Cal... Miquel del Ros que se'n deia... La de Cal Miquel del ros jo era un dels 4 o 5 que ens ho preniem i ens en cuidavem.

Però els feien venir els músic de fora, no, també?

Sí, una orquestra, venia una orqueestr de Barcelona.

Està molt bé. I llavors també venien a les Festes Majors del Centre vostès?

Sí.

Quan feien Festa Major aquí, que era per Sant Roc o així...

Quan jo vaig tenir 17 anys o així anava a la Festa Major i a ballar al Centro.

Al Centro, clar, que és on anaven els pagesos.

Jo no he anat es pot dir com aquell que diu, més que al Centro.

I els seus amics eren del Centro.

Sí, allò era el tarannà, ara, haviem anat a ballar alguna vegada a Barcelona o haviem anat a ballar a Santboi, això sí.

"Bueno", perquè hi havia el Centro de Santboi també, que també hi anaven pagesos, allà a Santboi, no?

Sí... no sé com li deien a aquell local, però jo sempre hi havia anat a l'estiu, me'n recordo que es ballava fora. Hi havia una sala a fora...

Sí, sí, a l'entrada mateix de Santboi.

Sí, el "puesto" aquell que quedava enlairat.

Sí, sí, encara hi és.

A la plaça aquella que... no sé com li diuen perquè jo ara a Santboi fa anys que no he estat, però agafaves un carrer, sorties a l'estació i era al mig del poble, i aquell cantó a la dreta enlairat hi havia aquest Casino i una pista de ball.

Sí, alguna vegada ho he vist, sí.

Era bastant anomenat a Santboi, aquesta pista de Santboi.

I a ella a on la va conèixer, aquí a Hospitalet?

H: No, a ella la vaig conèixer aquí, quan vaig fer el servei. Vaig fer el servei aquí a la Remunta, i vem anar amb dos cavalls sementals a Vic perquè les egues estaven allà, i allà un dia "de pega" ens vem conèixer.

D: El dia de seguir els ????

H: Un dia "de pega".

Com diu, el dia de...?

D: El dia d'anar a seguir els ???? encara no feia una hora que havia arribat a casa d'una amiga meva i anava mirant-me amb persistència, i jo pensava: "Aquest noi..." Jo no estava acostumada a que em miressin d'aquesta manera.

I diu: "No sap per què la miro, oi?" Jo dic: "No". Tota així seria. I diu: "És bonica vostè". I jo em vaig quedar parada, i llavors em diu: "No pregunta per què li he dit això?"

Dic: "No". Jo vaig pensar: "Què és poca-solta aquest noi, no em coneix i em diu coses com si em coneixés de tota la vida". "Ah, ???? li diria si es volia casar amb mi".

I encara no feia una hora que m'havia conegut.

Ah, sí? Van ràpid, eh?

H: Sí, jo sóc molt ràpid.

I què li anava a dir? Vostè no es va casar amb una d'aquí Hospitalet perquè aquí els de Hospitalet es casen amb pageses.

H: No, aquí em coneixien massa.

Ah, el coneixien massa!

D: No es va casar perquè no s'havia de casar.

H: Clar, perquè les coses venen així.

D: Jo filla única i ell fill únic. I allavorens que al cap d'una hora em digui aquestes coses quan els nois em miravem així per dir-me alguna cosa: "Però què em diu aquest noi?" Si va venir a casa d'una amiga meva precisament, a deixar la roba a casa la meva amiga...

H: Sí, perquè em vaig emportar la roba de paisà, perquè...

D: Clar, perquè quan eren soldats anaven a un ball, allavorens quan acabava el ball venia a l'últim ball allà a on anava jo, i allavors ja va portar la roba perquè si no no podia entrar.

H: Clar, jo vaig anar a Vic destinat allà, però no ho sabia jo això, i em vaig emportar la roba de paisà perquè vaig pensar: "Sempre tindràs més éxit si vas de paisà que no pas de soldat".

I me la vaig emportar, i és clar, allà vaig fer amistat de seguida amb una... a casa d'una amiga d'ella que tenien una tenda de comestibles, i ens vem fer molt amics deseguida perquè com que vem anar amb un que havia estat l'any anterior allà, "pues" ja ho sabíem, i aquesta casa se'ns quedava... perquè nosaltres anavem a suministrar a Ripoll, ens fèiem la vida nosaltres amb la parada. A la parada hi havia una mica de vivenda, hi havia 3 o 4 habitacions i un tros de cuina, però ens fèiem la vida nosaltres.

I és clar, a nosaltres hi habien varies coses que no ens interessaven, com per exemple, el café i el sucre, això... i a la botiga aquesta s'ho quedaven i ens ho canviaven per lo que nosaltres necessitavem, i vem guanyar amistat deseguida.

I "bueno", la roba no me la vaig emportar el primer dia que vaig marxar, però allavors al agafar amistat jo li vaig dir a la seva amiga que es deia Pepita també: "Escolta, m'interessaria pujar-me la roba de paisà, te'n podries cuidar de planxar-me-la i d'allò"... "Sí, sí, ja la pots portar".

I per cert, un dia li vaig dir: "Mira, si és en aquestes condicions m'emporto la roba i no vinc més", perquè arribava allà i un diumenge després de dinar anava allà per arreglar-me i quan m'ho va ensenyar la primera vegada les altres em deien: "Mira, a dalt, a l'habitació del pare i la mare tens la roba sobre el llit com si fossis de la casa".

I un dels dies, no sé si era el segon o el tercer, pujo i a sobre la tauleta de nit hi havia arrecades, hi havia coses bones, i dic: "Mira, si has de fer-ho així jo no vindré més perquè jo no tocaré res, perquè no he tocat mai res de ningú i ja podria haver-hi un feix de bitllets aquí que no et tocaré res, però si passés alguna cosa, sempre pensariu: "Algú d'aquests soldats que ha pujat s'ho ha

pogut endur". Diu: "Bueno, no et preocupis, ja els diré al pare i a la mare que ho tinguin tancat".
Aleshores ens van acollir com si fossim...

I quin any devia ser això?

Jo tinc molt mala memòria... tinc molt mala memòria però ja farem números. Ens vem casar al 54 o així... jo només sé que tenia 20 o 21 any allavorens.

D: Jo tenia 17 o 18.

H: Jo lo que compto és de 21 a 74... en van 53, no?

Sí, 53. I com és que van estar tant de temps de nuvis, perquè ella era d'allà i ell d'aquí?

No, perquè la meva dona i jo encara que... La meva dona i jo so molt diferents de caràcter i no ens aveniem gaire, i vem estar tres vegades renyits en un any, vui dir, que per això van passar tants anys.

Ah, perquè van anar passant anys. I vostè ho veia clar, de venir a viure aquí a Hospitalet?

D: Jo era filla única.

Ah, clar, i volia estar amb els seus pares.

D: Amb la mama, només hi havia la mama, i de veritat sí, crec que és perquè havia de ser però no em pensava haver de sortir de Vic.

H: I així va anar la cosa.

I llavorens vostè va seguir amb les terres del seu pare?

H: Sí, sí.

Vostè treballava ja a casa seva...

Llavors quan ens vem casar nosaltres ja... "Bueno", abans de jo casar-me, m'he deixat una cosa aquí... Abans de jo casar-me, com que allà abaix estavem amenaçats, perquè un dia o un altre s'havia de fer el Port Franc o s'havia de fer lo que s'havia de fer i havíem de marxar, i lo que passa, l'apreocupació dels pares pels fills: "Aquest noi què farà? Aquest noi què farà?"

I allavorens van comprar el traspàs d'una botiga de comestibles, concretament lo que és avui el Asturias, el bar aquest.

Sí, el petitet, el del costat del cine.

Sí, això era una tenda de comestibles, no sé si te'n recordes.

No, no me'n recordo.

No te'n recordes, era una tenda de comestibles. Vem comprar la tenda de comestibles aquesta i la vam fer anar... no sé, poder 4 o 5 anys, no crec que més. Però jo

vaig néixer al camp, no vaig néixer ???? . Dubto que hi hagi cap senyora que pugués dir de que l'havia servit malament o l'havia fet un "chasco" o... En fi, no, perquè jo em vaig esforçar per ser simpàtic o lo que sigui, però a mi allò em va venir tan gran que a última hora vaig dir: "Escolta'm, venent-la perquè jo això no..."
I allavors va sortir un, que poder has sentit, el Gol...

Sí, el Gol.

El Gol ens la va comprar a nosaltres, i allavors jo cap allà abaix altra vegada.

Cap al camp.

Però en aquest entremig de tenir la botiga, la meva mare va sofrir una operació de "pendiz", i si estava malament "antes", "pues" va quedar molt més delicada. I allavors quan vam fer el pensament de vendre la botiga li vaig dir al pare: "Si agafem la mare i la portem allà abaix a casa, és morta en 4 dies". I llavors va sortir lo d'agafar aquest pis, va marxar un inquilino d'aquí i com que nosaltres estavem molt bé amb el director de la Caixa, que llavors era el senyor Alós... El senyor Alós era el director de la Caixa i nosaltres estavem molt bé, i ens vam enterar i li vam dir al senyor Alós: "Escolti, aquest pis ens interessaria". "Bueno, res, és per vosaltres".
I vam agafar aquest pis i el pare i la mare ja no es van... Ja van venir a viure aquí, el que passa que el papa i jo anàvem cada matí a treballar allà abaix.
Allavors al cap d'un temps de passar això, "pues" ens vam casar, i quan ens vam casar, aquesta i jo vam anar a viure allà abaix.

Ah, a la casa de pagès van anar a viure.

H: Sí, i ells dos vivien aquí i el pare venia cada dia a treballar al camp.

D: I els vam posar una habitació aquí abaix, perquè els caps de setmana tenien una habitació, però durant la setmana allà, perquè ells treballaven i...

H: Allà abaix hi vam estar-hi pràcticament fins que la canalla va haver d'anar a col·legi. Allavors la meva mare ja havia mort, ja feia 5 anys o així que havia mort... El Josep tenia 5 mesos quan va morir, el que tu coneixies tenia 5 mesos quan va morir, però nosaltres vam estar allà abaix, aquesta i jo, i d'això...

I quan la canalla va haver d'anar a col·legi llavors vam agafar tot i vam venir a viure aquí, i el pare i jo cada dia en bicicleta cap allà abaix a treballar.

I el seu pare va seguir vivint aquí amb vostès.

H: Sí, sí, vam viure junts fins que es va morir, amb 79 anys.

D: Era un home excel·lent, no vem tenir mai cap problema a la vida. Era molt bona persona.

H: Era un home que no deia mai res, amb una persona que no digui mai res no et pots empenyar, no et pots empenyar encara que vulguis!

D: És que no parlava per no ofendre't, era una persona molt maca, no vaig tenir mai cap problema amb ell. Quan els nens eren petitets alguna vegada que anavem al cine aquí abaix ell deia: "Aneu, aneu, que jo ja cuido d'ells". Fixa't què feia, quan nosaltres marxavem al cine diu que jugaven tota l'hora la nena, el petit, tots quatre... Feien de cotxe, i l'avi deia: "Es pensen que dormo" i així que sentien que no hi havia llum... Es dormien.

H: Agafaven una palangana cada un i era el volant del cotxe, i anaven donant voltes pel menjador.

D: Mira, a la primera de canvi tots, als 18 anys, tots 4 es van treure el carnet de conduir.

Ah, sí? Que els hi agradava el cotxe.

D: El primer, el primer.

H: ...He sentit de dir, perquè és clar, jo quasi no la vaig conèixer a la meva àvia, jo era molt jovenet "antes" de la guerra. I segons he sentit de dir, la meva àvia es deia Pepa i en deien "Ca la Pepa" perquè era bastant dominant, inclús deien que si era d'aquelles dones que manava a l'home...

O sigui, era una dona amb molt de geni.

Això mateix.

I llavors per això li deien "Ca la Pepa".

H: Sí, com a "Ca la Conxita", "Cal Manel Nolla", perquè també crec que la maree era una dona d'aquelles "de armes tomar". Que hi ha cases que poder n'han tingut sort de que la senyora fos així.

D: ???? Però miri quina casualitat, allà li deien "Ca la Pepa", oi? "Pues" jo també sóc Pepita.

Vostè també és Pepita, no?... I em deia que van venir a viure aquí quan els nens van tenir edat d'anar a escola, no?

H: Sí.

I llavors després els seus fills van fer de pagès o ja

mai?

H: No, no, inclús jo amb aquesta sempre li vaig advertir que pels Reis que no els comprés allò que abans es feia d'un carretó i un cavall ni coses d'aquestes perquè no s'aficionessin a la terra perquè jo ja veia que la terra de porvenir no en té, només es guanya la vida el gran.

El terratinent.

H: El que és molt gran i porta molta terra... però tot iamb això en qualsevol cosa ttothom amb ganes de treballar es guanya més la vida que fent de pagès.

D: No, tots van tenir bons estudis i tots es van poder defensar.

H: Fent de pagès saps què passa? Saps què passa fent de pagès? Que tens tres anys bons o quatre, al cap de quatre anys ve un aiguat o ve alguna plaga o alguna cosa i tot lo que has arreconat en 3 o 4 anys ho tornes a dexar. I sempre, sempre vas fent això. No passes mai gana, gana no passes mai perquè sempre tens calés per anar a comprar pa i verdura, o sigui, que de gana no en passes però... és molt difícil fer fortuna fent de pagès. Fent de pagès sol, eh? Ara, una persona que ha tingut calés i ha comprat una finca i al cap de 10 anys se la venuda i ha comprat una altre... això ja no es fer de pagès, això és fer molts calés perquè la evolució ha portat que s'han anant pujant els "terrenos", però collint i anant al Born a vendre no hi ha gran cosa a fer.

I llavors a vostè li van expropiar al final els "terrenos" quan ja va anar la Motors? Què va fer?

Ens van expropiar els "terrenos" i ens el van pagar a 60... que això ja t'ho deuen d'haver dit d'altres...

Una miseria, no?

69 cèntims el pam.

Quina vergonya.

I espabila't, i espabila't.

I llavors en va comprar altres? Aquests que té ara o què va fer?

No, allavorens a mi em va semblar... com que jo he sigut una persona que m'ha agradat molt conduir, em va semblar que de la millor forma que em guanyaria la vida fora conduint, i vaig estar un temps rumiant si em comprava un camió o no, però allavorens vaig sentir a dir que hi havia moltes dificultats amb els camions, que era d'allò, i em vaig engrescar en un taxi. Vaig comprar un taxi dels de Barcelona, i es pot dir que no ho vaig fer perquè per començar vaig sortir d'aquí a les 4 i mitja o les 5 del matí perquè no hi havia tant de trànsit i per facilitar-me jo mateix el treball, i quan venia a esmorzar, després d'esmorzar no em veia per anar cap a Barcelona, i a última hora va quedar tancat al garatge i el feia servir els diumenges per cotxe per nosaltres, per anar a pescar o per anar a buscar bolets o lo que fos.

I allavorens com que ens va quedar una "mullada" de terra que portavem aquí dalt, a la vora de l'ermita de Bellvitge, que avui en dia hi ha la seguretat social...

Ah, sí? Vostè era el propietari d'allà, de la seguretat social doncs?

No, no, era llogada, propietat no era. Però amb aquella "mullada" de terra "pues bueno"... Vem començar amb aquella "mullada" de terra, després em vaig buscar alguna "mullada" més i vem anat fent de pagès i encara ho faig.

I ara a on va, al Prat o a on?

No, ara tinc aquí una hectàrea entre la seguretat social, entre Bellvitge anava a dir i el Cinturó de Ronda, una miqueta més avall de la Carretera del Mig.

Ah, sí? Encara té...? I què hi fa, bledes o què hi fa?

Ara, actualment, només faig tres coses, unes cols gallegues que es diuen berza, que no ho fa quasi bé ningú. Per això ho faig, perquè és una cosa que va bastant bé de preu perquè no n'hi ha gaire. I un trosset de fabes i un trosset d'escarxofes.

I llavors ho ven a on?

A Mercabarna.

Directament a Mercabarna. I aquesta col com és, aquesta col que diu?

Aquesta col és una col que quan la planta ja és anem a dir bastant grossa no fa ull, però a més a més se li trec el ull i allavorens entremig de les fulles surten uns brots, i la gent es menja aquest brots, que diuen que són tan bons. Jo no he menjat mai perquè em fa l'efecte que no val res.

Ah, sí? No ho he vist mai, per això m'estranyava.

Sí, sí, de cada entremig de... El tronc té varies fulles, oi? Doncs entremig del tronc i de la fulla surten brots. Si no li trenques l'ull també surt però sempre com que l'ull té potència per això se li trenca i surten els brots.

I fabes també, no?

I fabes, sí. Mira, avui "hasta" hem menjat i tot, perquè avui he collit i he portat unes quantes per dinar.

Està bè. I què li anava a dir? I llavorens això que em deia dels aiguats, se'n recorda d'haver vist aigua i aigua i aigua...

Mare de Déu! D'aiguats he vist molts. Ara, entrar l'aigua a casa del riu he vist.

Ah, sí? A casa seva, a la masia aquesta que tenien vostès?

Sí. "Bueno", ben bé entrar, entrar directament a casa no entrava, perquè la casa estava situada d'una manera que quan sortia el riu i s'esparramava per tot Marina, darrera casa meva hi havia una carretera i l'aigua no anava més enllà i llavors s'anava avall, cap a Ca l'Estruc, "Can Pilotes", vaja, perquè Ca l'Estruc la gent que ho pugui sentir no ho sabran... i llavors l'aigua venia recolant, no venia amb l'empenta, venia ja morta. I arribava a casa i "bueno", quedaven 4 dits al "puesto" més alt, al portal quedaven només 4 dits, però llavors es filtrava i allavorens el meu pare treia un parell de rajoles, que a dintre casa tot era rajola d'aquesta rústica, d'aquesta vermella, quadrada així com això modern que hi ha ara però sense pulir... Treiem un parell de rajoles d'aquelles i feiem un glop i l'aigua s'anava escorrent en allà i s'anava l'aigua cap a fora. Llavors quedava una humitat que al cap de mig any encara hi havia una humitat a les parets ample.

I pintaven sovint tot això de la humitat o no?

No me'n recordo. La meva mare ho feia perquè venia una senyora d'allà abaix de les casetes de Vidriol que te dit, que es dedicaven a emblanquinar per les cases.

Ah, abans eren dones, no, les que emblanquinaven? Acostumaven a ser dones.

Sí, aquesta senyora s'hi dedicava i me'n recordo que la mare alguna vegada m'havia dit: "Mira, ves allà abaix a l'Arcs..." , perquè tan se'n deia Vidriol com l'Arcs... Se'n deia L'Arc perquè lo que els pescadors pescaven era un arc.

Ah, l'arc de pescar.

No l'arc de pescar, l'aparell de pescar se'n deia un arc. Era per exemple, 100 metres de corda a aquest costat i 100 metres de corda a aquest, i llavorens lo demás era xarxa.

Allavorens amb una barca... això tot ho fotien a dalt d'una barca i deixaven una corda aquí, a la sorra, i llavors anaven deixant corda, anaven deixant corda i anaven tirant dintre.

Li donaven la volta amb la xarxa i després amb l'altra corda cap aquí, i allavorens anaven estirant, anaven estirant i el peix que hi havia per aquí, en aquest entremig no tenia més pebrots que sortir, i això se'n deia l'arc.

I la mare em deia: "Veste'n allà abaix i digues a la Ramona quin dia pot venir a emblanquinar que ja li tindrè

la calç a punt". I allavorens el dia que em deia: "Vindré tal dia de la setmana entrant", la mare comprava calç aquí a Hospitalet, la fotien en un cubell, desfeta i emblanquinaven.

D: Ja me'n recordo de la Ramona, aquella senyora que portava un "moño".

H: Sí, i llavorens emblanquinaven totes dugues.

Totes dugues emblanquinaven.

Sí, perquè la Ramona l'ajudava però ho feien totes dugues.

La seva mare va tenir màquina de rentar o no?

No.

Era de les que rentaven a mà.

És que no n'hi havia.

Es que diuen que va haver-hi un moment que van comprar, però era bastant després de la guerra. I vostès tenien electricitat? Quin any els van posar?

En vem tenir, però jo veus, això d'anys jo no... Home, ho calcularem, ho calcularem, per exemple, jo devia tenir uns 15 anys o 16.

Que van posar l'electricitat.

Sí.

I de quin any és nascut vostè?

Jo del 26.

Del 26, el 36, el 40. 40 o 41 devia ser quan van posar l'electricitat.

Sí, perquè al 39 va acabar la guerra, al "menos" havia de ser al 45.

45 ben bé.

Al "menos", al "menos" havia de ser el 45 que ens van posar...

I aigua corrent també...?

No, res.

No tenien? Tenien pou a fora?

Pou a fora. Nosaltres teníem pou artesià, pou obert, que l'aigua no era bona, no era bona per veure.

Ah, no?

No, perquè era primera aigua, tenia... no sé si t'hauria fet mal o no, però era molt motlla, no tenia cap gust de res, entens?

Sí, i llavors com s'ho feien per veure aigua?

Per veure aigua anavem... perquè nosaltres vem tenir pou, però algun "fletaire" que no et puc dir qui perquè jo era molt nano, va venir per arreglar-ho i ens va deixar sense aigua.

Ah, ho va fer malbé.

I allavorens com que abans de tenir pou la casa del costat, "Cal Sallo" van venir molts anys a casa a buscar l'aigua, "pues" allavorens per veure i per cuinar anavem a buscar un parell de càntirs d'aigua...

A "Cal Sallo".

I vem anar tota la vida a buscar aigua allà fins que ens van treure.

Ah, sí? Llavors anaven allà a buscar l'aigua.

Anavem a buscar dos càntirs d'aquest grosos que hi havia llavors.

Inclús quan vostès tenien els nens encara anaven a buscar l'aigua o llavors ja els hi va arribar l'aigua?

Sí, home, "hasta" havíem anat a "Cal Conxita" l'aigua. Vem anar a buscar tota la vida, d'aigua potable no vem tenir nosaltres. En vem tenir mentres jo no havia nascut i mentres vaig ser molt petit.

I fins que es va espatllar el pou.

Fins que va venir el "fletaire", i jo ja devia tenir al "menos".. no sé, però devia tenir 7 o 8 anys perquè jo me'n recordo.

Jo me'n recordo que van tirar... el van tirar perquè era un pou que hi havia un "tubo" de ferro que anava cap al "fondo", i sé que van tirar uns "petardos" a dintre per reventar aquell "tubo" per agafar...

Sí?

Sí, perquè aquell "tubo" per exemple, estava... no sé, per dir "algo", estava a 90 metres, oi? Però llavors no sé si va haver-hi una enfonsada a sota i es va secar el pou i allavorens vam mirar d'agafar altres vetes d'aigua, i per agafar altres vetes d'aigua aquell "tubo" l'havien de reventar, i van fotre uns "petardos" abaix per reventar-lo.

I lo van anar a reventar a un "puesto" que sortia un aigua que fotia por, molta aigua, però a aquell "tio" li va semblar que uns metres més amunt que l'aigua havia de

ser en va fotre un altre i vem quedar sense aigua per tot el dia.

I així es va quedar l'assumpte, a buscar l'aigua a les cases de pagès amb els càntirs.

Amb uns càntirs i ja està.

Sí, mira, per beure i per cuinar, amb dos càntirs teníem prou cada dia jo crec. Però quasi bé cada dia s'havia d'anar a buscar.

Clar, per cuinar i per tot, clar. I llavorens això que em deia vostè que li agradava molt conduir, quan és que vosttè va decidir treure's el carnet de conduir i tot això? Abans del taxi, bastant abans?

Sí, sí, jo em vaig treure el carnet... Jo em vaig volguer comprar primer de tot una moto, em vaig treure el carnet per la moto, i "después" com ja va venir això de que ens havien de treure d'allà abaix i tota la pesca, jo em vaig preparar i em vaig treure el primer aquí a Cal Andreu. Primer em vaig treure el carnet de segona, només podia conduir "hasta" cotxe, però no servei públic, per servei públic necessitava el primer...

CARA B:

...Per exemple, quan vostès fan papers, quasi tot els hi fan allà, per exemple, si han de fer el seguro del cotxe o moltes coses vostès ho fan sempre a través de diguem-ne lo que era el sindicat de pagesos, no?

Abans sí, ara...

"Bueno", ara no tant, ara s'ha perdut.

Ara no tinc res jo allà.

Però jo no ho sabia, o sigui, vaig pensar que devia ser el lloc a on vostès es trobaven, a part de trobar-se al Casino també es devien trobar al sindicat perquè és a on es venien les llavors i tot això, no? Això és lo que em va explicar la Marín l'altre dia.

"Bueno", sí, però això més endarrera, quan hi havia el sindicat, no sé si l'has conegut tu...

A on, allà abaix, a la Rambla?

Tu no l'has conegut a la Rambla.

No, quan jo era petita havia vist la casa però ja no hi era, clar.

Home, allà sí, allà sí que hi havia llavors i allà hi havia coses. Ara, quan el van treure d'allà el nostre sindicat sempre ha sigut d'oficina normalment.

Ah, d'oficina.

Normalment sí, fora un quant de temps que vam tenir-ho a la Carretera del Mig, a una casa d'un noi dels de Cal Miquel del Ros, que allà hi havia una amiga del magatzem i ho teníem a "mano" i així; però qüestió de llavors i així el sindicat d'aquí Hospitalet... sempre hem hagut d'anar al Prat.

Al Prat anaven...

Prat i Santboi.

Sí, que tenen més referències, no?

Per llavors sí, al ser l'agricultura més gran, perquè al Prat és molt gran, el Prat i Santboi i tot això és gran i allà sempre ha hagut més gent que s'ha dedicat a les llavors que no pas a Hospitalet.

A Hospitalet poques llavors s'han comprat mai.

I vostè que es pagès com ha vist tota la degradació diguem-ne així de les terres de Marina, com s'ha anat perdent la terra... Com ho ha vist, molt malament?

Sí, i tant, i tant. Va arribar un moment que no collírem res.

No, per què? Perquè l'aigua era dolenta o què?

No, l'aigua no crec que sigui dolenta, i això que regem amb un aigua...

De colors, eh?

De colors, "bueno", no tant de colors, però de pudor molta, eh?

Sí, oi?

Sí, perquè hem estat regant uns anys... Ara és més bona.

Ah, sí? Com és això?

No sé què va passar, això el Rosell poder t'ho hauria pogut explicar, perquè ell com que és del canal... perquè em va dir: "Ara tindrem l'aigua més bona", em va dir fa cosa d'un any i mig. I dic: "Què ha passat?" Diu: "Sí, perquè abans ens enviaven tots els desperdicis de la riera de Rubí", i allò tot eren detergents... Però a mi concretament no m'ha mort mai cap planta de l'aigua.

No?

No, més endarrera quan venia de colors que dius, que no sé perquè hi venia de colors...

Què era, la que venia del canal de la Infanta, no?

De la Infanta, sí, és que nosaltres regem pel canal de la Infanta, no podem regar d'enlloc més.

Sí, el que passa que ara ja arriba el canal...

Però on agafem nosaltres encara és canal de la Infanta.

D'on l'agafen vostès?

Nosaltres l'agafem de darrera aquell d'allò que hi ha a Cornellà. Com es diu aquell centre...?

De darrera Can Mercader, no? Allà Can Mercader, passa per la Rambla Solana, llavors allà ja queda tapat.

Allà queda tapat, però aquell canal ve de Molins de Rei, de més amunt de Molins de Rei. Allavorens nosaltres, la toma d'aigua que jo rego, l'agafem d'aquell centre que van fotre allà, aquell centre que han fotut com el Pryca, com se diu?

Ah, Cornellà no sé què, Cornellà Sud o "algo" així... Sí, aquí al Corte Inglés, el Hipercor i tot això.

"Bueno", però a dalt de Cornellà, on hi ha el ???? vui dir.

Ah, ja sé on vol dir, davant de les Aigües de Cornellà.

Davant de les Aigües, allà l'agafem nosaltres l'aigua; o sigui, encara surt del Canal de la Infanta.

Sí, sí, davant de les Aigües de Cornellà.

Es que no podem regar d'enlloc més, és el Canal de la Infanta.

I ara em va dir que d'allò, que tornen al riu es veu... que aquelles aigües tan dolentes tornen al riu i ara és més clara, una mica més clara i una mica més neta, no gaire més, i per lo "menos" no fa pudor. Aquella és que feia pudor, però les plantes a mi no m'ha mort mai cap l'aigua, mai.

Al Trabal hi havia vegades, a Rosell, l'oncle d'aquest... però això és una cosa natural que això ja ho sabíem sempre, deia que l'aigua li matava l'escarola. L'escarola quan neix és tan petita i com es fa a primers d'agost, que has de regar a cada moment...

Ah, sí?

Sí, home, a primers d'agost fot aquella calor que has de regar, regues i al cap de vuit dies... però quan has fet dugues regades, és que cada 4 dies es seca i has de tornar a regar. Allavorens si l'aigua no és ben neta, la mica d'allò que pugui portar li deixa en el ull i la mata. Aquella aigua com que era tèrbal em matava l'escarola, però la matava perquè era petita, ara que es fa de taco, que es fa en plantell i l'escarola ja es així no en mata cap, ni aquella aigua ni cap, si no és l'aigua dolenta.

I vostè com va viure això de la degradació de les terres, com han anat construïnt, com s'ha quedat el món de la Marina?

Home, una miqueta amb pena perquè és clar, estaves habituat a veure només camps i ara com aquell que diu només veus rajoles.

I la seva casa? Què va passar a la seva casa?

La meua casa d'allà abaix a Marina "pues"... Allà primer de tot, quan se va començar a construir "pues" allà es van fer

tractors i camions. Avui ja no se'n fa cap de tractor. Ara em penso que només es fan camions Ebro, "bueno", Nissan, però vaja, Ebro i Nissan és lo mateix... Per on anava jo?

De la casa.

Ah, "bueno, sí. I allà quan van començar que es va fer la primera nau, va venir un enginyer un dia a casa i em va dir: "Miri, Ramon, que li portarem... aquesta setmana li portarem un parell de tractores..." total, que la casa meva la van fer servir, ells en deien l'escola de servei. Cada vegada que fabricaven un tractor, un model nou, el portaven a casa i feien venir als concessionaris d'Espanya i el desmontaven peça per peça i el tornaven a montar, perquè ells quan venguessin el tractor poguessin donar explicacions de tot.

És clar, això pensaven fer-ho, no ho feien, però veien que aquella casa no estava en condicions, era una casa que era vella, que era bruta, feia anys que no s'hi vivia... perquè nosaltres ja vem viure aquí a Hospitalet... Jo vaig tenir un galliner de gallines que amb una escala les feia anar a dormir a l'habitació del meu pare i la meva mare quan es van casar... o sigui, la casa estava feta una porqueria.

I llavors van fer venir per dugues vegades un restaurador per mirar de restaurar la casa, però van fer números i valia més que tirar-la a terra i tornar-la a fer de nou. I allavors la van tirar a terra, la van tornar a fer de nou molt semblant.

Ah, sí?

Sí, perquè van fer servir els mateixos fonaments, sobre elss mateixos fonaments van construir. Esta no sé com estarà distribuïda, deu estar distribuïda de la manera que els van volguer però la van fer molt similar.

I encara hi és doncs.

I encara hi és, encara hi ha la palmera, la palmera encara hi és. I allavorens "pues" va servir per això. Tot això ja va passar quan jo ja no hi vaig ser-hi allà.

I llavors va anar a veure-la alguna vegada o no?

No, no, perquè passa que... Saps què passa? Jo allà tenia amistats i alguna de bona, perquè amb aquest enginyer ens vem fer molt amics, però amb el temps passa que aquest enginyer "pues" es cuida d'una altra cosa, arribes allà i: "Ah, pues no hi és perquè..." I vas perdent els contactes.

I una cosa li volia preguntar, perquè això ho pensava quan venia cap aquí. Vostè és caçador, què es que s'hi va aficionar quan tenia els camps a Marina i tot això?

Sí, és clar, és això, una cosa que es traspassa de pares a fills.

Ah, que el seu pare era caçador.

Amb el pare del pare ja hi anavem amb l'escopeta a caçar.

Però no he entrevistat cap de caçador dels pagesos i per això ara m'ha fet gràcia. Dic: "Li preguntaré".

Doncs mira, acompanyat d'ell primer i després doncs ja sol.

I anava amb el seu pare.

Al començar sí, al començar encara no em deixaven agafar l'escopeta per mi sol...

I a on anaven? Perquè abans què feien, ànecs al riu, no? Que era molt maco el riu Llobregat.

Sí, home, abans hi havia caça per aquí abaix, home, hi havia ànecs, hi havia "pebret", hi havia "xargots", hi havia xamerlins, hi havia... Mare de Déu, de tot!

I a on anaven, fins la Ricarda o així o no anaven tant lluny?

Sí, "bueno", primer... és clar, quan erem molt jovenets, que tot just ens deixaven agafar l'escopeta "pues" no ens movíem gaire lluny de casa, a mesura que vas agafant experiència i després ja tens amics més grans... Perquè jo anava a caçar amb l'Estruc.

Tota la vida hem anat junts, tota la vida hem anat junts, quasi bé, però també anavem amb un home que era de l'edat del meu pare que era de "Cal Paticu", i amb aquest "pues" ja ens allunyavem més, i després quan van començar a flaquejar la caça aquí "pues" ja travessavem el riu, anavem a una casa que en deien "Can Aguilero", allà abaix que tenien una barca i havia una minyoneta de la nostra edat o així, i ens travessava i després quan era la banda de tornar des de l'altra banda li fotiem un crit i ens venia a buscar.

I això era a l'altra banda del riu?

A l'altra banda del riu.

O sigui, cap a la banda de Santboi.

I cap a la Ricarda i cap al camp d'aviació... En fi, tot això.

Cada vegada anaven més lluny, no?

Després ja ens vem fer més grans, ens vem fer més grans, jo ja me'n vaig aficionar a les perdis i allavorens ja vaig deixar La Marina perquè quan mates una perdiu ja lo demás no té cap més importància.

Per què?

Perquè la perdiu és lo que et fa disfrutar més de tot.

I per què? Per què et fa disfrutar?

Perquè és una bèstia que té molt ràpid, és molt astuta, a vegades s'amaga sota una farigola i et deixa passar... En fi, hi ha una sèrie de condicionants que és molt emocionant la perdiu. Es paguen fortunes per anar a caçar la perdiu.

Ah, sí? I a on es fa la perdiu?

Home, per diversos llocs de muntanya.

O sigui, que per aquí dalt a La Plana res.

No, aquí no, aquí no n'hi ha hagut mai.

Llavors cap a on van, cap a Teruel o així?

Sí, Mare de Déu! "Bueno", ara amb l'Estruc jo hi vaig per amistat, perquè jo ja no tinc escopeta, jo ja fa... Mira, desde que és mort el Franco que no tinc escopeta jo.

I per què això?

Perquè... no és perquè va morir ell me la vaig volguer treure, perquè va venir la decaència de la caça.

Per què això? Expliqui-m'ho.

Perquè s'acabat, la caça s'ha acabat... Ara si no fos per unes granjes que es dediquen a fer néixer perdis i altres, i allavors els que les volen matar les van a comprar, les deixen anar i les caçen, és que quasi bé no queda perdiu, quasi bé no en queden.

Al coto que està l'Estruc és un dels bons, no vui dir d'Espanya però de Catalunya és un dels més bons que hi ha, aquest any han posat un cupo de tres perdis.

Perquè si no no en quedarien, clar.

Perquè si no no en quedarien. L'any passat van caçar 4 festes, al cap de 4 festes van dir: "Pleguem perquè si no l'any vinent no hi haurà". I aquest any no crec que caçi a tota la temporada.

Però ara és molt per consumisme i en canvi vostès caçaven una mica per menjar, no? O per fer una mica de variació.

Sí, "bueno, bueno", a mi m'agradava la caça però no hi ha ningú que vagi a caçar per menjar.

Ara no, oi?

El menjem, perquè fa gana, però lo bonic d'anar a caçar, un cop l'has mort...

Què? Ja és igual?

Sí...

I anaven amb gossos i tot això? Tenien gossos a la casa de pages?

Sí, és que la caça sense gos és molt insulsa.

Sí?

Sí, el treball del gos et fa disfrutar molt, amb la perdiu no tant perquè és una bèstia que pel seu natural ja es vola, es vola lluny, lo que passa que quan està cansada allavors si tens un gos és quan mates alguna perquè no vol volar i el gos l'agafa, però la caça sense gos jo no...

I ha tingut molts de gossos de caça?

Sí, home he tingut bastants, bastants he tingut. A la meua vida poder he tingut 7 o 8.

Se'ls ha apreciat molt diguem-ne així, no?

Sí.

I què eren, d'aquests ratoners que diuen o no?

No, no, perdiguers.

Ah, sí, d'aquests perdiguers.

Home, de més pura raça o de "menos" pura raça però gossos perdiguers que toquin la pluma, perquè jo al conill no he anat mai.

Ah, no? No li agrada?

Si sortia un conill i el podies matar el mataves però expresament anar al conill no he anat mai jo, a la perdiu sí. A la perdiu hi he anat a Albacete, hi he anat a Sevilla, hi he anat a Córdoba, hi he anat a... He seguit mitja Espanya per anar a matar una perdiu.

I els altres pagesos també eren caçadors alguns?

De pagesos molts eren caçadors, sí, algun que no però la majoria sí. I a més a més a l'època... jo avui, avui no ho sé, avui no ho sé la gent jove si d'això, però abans com que no hi havia res per distreure't "pues" aquesta afició anava de pares a fills.

Anaven amb el pare, era una manera de tenir una relació amb el pare, de passar-s'ho bé els dies de festa... Les noies no hi anaven?

A caçar no. Encara avui en dia raro és la dona que tira amb l'escopeta. Hi ha alguna, hi ha alguna, eh? Però són molt rares.

I per què? No els hi agrada matar, no?

No sé... "Bueno", no els hi agrada, jo crec que és un depoot que és molt dur, eh?

Sí? És caminar moltes hores...

Per la perdiu s'ha de caminar molt, perquè a la perdiu lo que la mata són les cames del caçador. La perdiu, la primera vegada que les trobes no els hi pots ni tirar, perquè se t'aixecaran com mínim de com aquí al Casino si no és més lluny.

Ah, sí?

Sí, la perdiu és molt esquiva, però la perdiu té una cosa, que es cansa molt. Llavors si tens la sort de sapiguer, quan coneixes el "terreno", la perdiu s'aixeca d'aquí i saps més o "menos" a on ha anat, i vas ràpid i es torna a aixecar. Allavorenss si pots veure on va segur que ja mates alguna, perquè hi ha alguna que se te aixeca dels peus i alguna que et deixa passar.

Allavors si portes gos te l'aixeca i és quan disfrutes.

En canvi les dones lo que havien de fer és plomar, no? Perquè jo recordo la meva àvia plomant, perquè el meu avi

era caçador també, i recordo l'àvia plomant i plomant...

Encara algun dia la faig plonar, eh? Perquè a lo millor li porto algun colom o alguna perdiu que em regalen, perquè jo ja... "Bueno", no t'he acabat d'explicar, jo vaig a ca l'Estruc i ell va a caçar cada dissabte.

Ah, sí? Encara hi va?

Sí, jo vaig amb ell, i a mi em deixen caçar per amistat, però és una cosa que ells no la fan. Jo caço ocellets petits, caderneres, ???? i pinsans i per amistat a mi em deixen caçar i no em costa un duro, si no no aniria.

No aniria?

No, perquè em fotre que no hi ha res, de lo meu hi ha molt poca cosa, però mira, vas a esmorzar amb la colla i a caçar un parell o tres de hores i cap allà.

I llavors a la seva dona li toca plomar.

H: No, d'això petit no, perquè això petit en primer lloc està prohibit matar, en segon lloc que les famelles tens la obligació de en el moment d'agafar-les alliberar-les, només et podes quedar amb els mascles. És clar, a lo petit de petit com que no mato res no vaig, però hi ha vegades que em regalen una perdiu o en fi, alguna vegada ???? i alguna vegada les pelo jo però alguna vegada li toca a ella, perquè no perdi la costum. Amb les senyores, tu no sé, però amb les senyores si perds la costum ja l'has perduda, eh?

Mira, en broma, en broma fa dos anys que em va dir: "Home, ja en el moment que marxés al matí per què no em pujés el pa i un donuts?". Doncs ara Déu ens guardi que no ho faci, que llavors no tinc el dinar a taula!

D: Clar, escolta'm quan es lleva per anar-se'n "pues" pot fer-ho.

H: Sí, però haig de pujar a casa i tornar a baixar, i això és lo que empenya, pujar i baixar.

D: I jo la casa, dos homes... i l'edat que tinc, ja no sóc cap nena, saps? O sigui, que ja comença a pesar, però mira, tinc la costum de voler més i no paro... Ara ja em pesa, ja em pesa. ???? però ara m'haig d'agafar per exemple, uns dies faig això, uns dies faig allò perquè abans agafava de dalt abaix i ara ja no...

Si vol afegir alguna cosa de la cvida de Marina que li sembli que jo no li hagi preguntat i que se'n recordi...

No, no, si jo he enreonat tant perquè m'has preguntat, eh? Perquè si jo t'hagués hagut de dir hauria acabat molt aviat perquè no sé...

Home, ha quedat molt bonic, però per exemple, si se'n recorda d'alguna cosa dius: "Mira, no m'has preguntat això i

això és important, això és interessant..."

M'has preguntat molt, eh? Jo em sembla que m'has preguntat molt! No es que em sàpiga greu perquè si m'hagués sapigut greu ja t'hauria dit: "No em vinguis amb punyetes".

De moment, de moment no sabia que contestar-te perquè mira, no sé que vols que et digui però aquestes coses...

És bonic, home, és bonic. És la seva vida.

H: Sí, home, ja ho sé.

D: És la teva infantesa...

H: Sí, tot lo que vulguis però no sé... però després et poses d'un nostàlgic.

Això els hi passa a tots els pagesos. Moltes gràcies, eh?